

11.5.2023

JulkICT
Sari Liski, Päivi Anttila

Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen ohjausryhmä

Aika 11.5.2023 klo 12.00-13.30

Paikka Teams

Osallistujat	Jarkko Levasma	ICT-johtaja, VM	pj.
	Alexandra Hacklin	ohjelmapäällikkö, VM	varapj
	Mikko Levämäki	erityisasiantuntija, SM	jäsen
	Johanna Kari	neuvotteleva virkamies, SM	varajäsen
	Maija Ahokas	yksikön johtaja, LVM	varajäsen
	Tomi Kytölä	erityisasiantuntija, OKM	jäsen
	Liisa Huhtala	hallitusneuvos, TEM	jäsen
	Teemupekka Virtanen	erityisasiantuntija, STM	jäsen
	Leena Ritola	lähetystöneuvos, passi- ja notaari- palvelujen yksikönpäällikkö, UM	jäsen

Sihteeristö:

Teemu Kääriäinen	erityisasiantuntija, VM	
Kimmo Mäkinen	erityisasiantuntija, VM	
Riitta Partala	johtaja, DVV	
Sami Kettunen	hankepäällikkö, POHA	
Sari Liski	hankepäällikkö, VM	pääsihteeri
Päivi Anttila	hankekoordinaattori, VM	sihteeri

Poissa Laura Eiro ylijohtaja, LVM jäsen

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen (Jarkko Levasma)

Päätösesitys: Hyväksytään kokouksen esityslista.

Päätös: Hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Jarkko Levasma) (liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Hyväksyttiin.

3. JulkICT johtoryhmän päätökset (liite 2)

Sari Liski esittelijänä.

Valtiovarainministeriön JulkICT-johtoryhmä oli kokouksessaan 27.3.2023 pyytänyt Digi- ja väestötietovirastolta lisäselvitystä ja kuvaamaan vuoden 2023 toimintasuunnitelmaan, miltä osin tehtävät liittyvät eIDAS-asetuksen täydentämiseen ja miltä osin kansalliseen kehittämiseen. Poliisihallitukselta pyydettiin erittelyä pakollisista tehtävistä kustannuksineen, sekä erittelyä keskeytetyistä ja aloittamatta jääneistä tehtävistä kustannuksineen.

Digi- ja väestötietoviraston toimittama lisäselvitys toimintasuunnitelmaan 2023 ja Poliisihallituksen toimittama tarkennus hyväksyttiin 17.4 JulkICT:n johtoryhmän kokouksessa.

Digi- ja väestötietovirasto on keskeyttänyt kaikki kansallisten ratkaisujen kehittämisen ja HE 133/2022 toimeenpanoon liittyvät tehtävät.

eIDAS-asetuksen täydentämiseen liittyvät tehtävät jatkuvat:

- eIDAS Toolbox-työhön vaikuttaminen ja työn kansallinen koordinointi
- Eurooppalaisen identiteettilompakon pilotoinnin valmistelu
- Muut tehtävät liittyvät olemassa oleviin digitaalisen henkilöllisyyden ratkaisuihin Suomessa
 - Esiselvitys: eIDAS-tunnisteen liittäminen VTJ-identiteettiin
 - Selvitys: kansalaisvarmenteen eIDAS-notifiointi
 - Muut luonnollisen henkilön digitaaliseen identiteettiin liittyvät tehtävät
 - Selvitys EBSI-toiminnan organisoimisesta

Poliisihallitus on todennut valtiovarainministeriölle toimittamassaan tarkennuksessa, ettei ole tilannut HE 133/2022:n raukeamisen jälkeen uusia tehtäväkokonaisuuksia VM JulkICT:n 16.3.2023 yhteisessä kokouksessa antaman ohjeistuksen mukaisesti. Hankkeen hallittuun alasajoon liittyvät pakolliset tehtävät on kartoitettu 16.3.2023 mennessä kirjallisesti tilattujen töiden ja niihin sopimuksellisesti liittyvien velvoitteiden osalta.

Keskeytetyt työt

- Viestinnän ja markkinoinnin yhteistyö DVV:n kanssa (mm. SuomiAreenaan valmistautuminen, lanseeraus)
- Viestintäasiantuntijan rekrytointi
- QR-koodinlukijoiden laitejakelut ja asennukset kahden poliisilaitoksen osalta
- Poliisin virkailijoiden koulutusten suunnittelu ja toteutus
- Häiriönhallinnan toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus

Aloittamatta jääneet työt

- MHEKO 5.0-version suunnittelu- ja toteutus (mm. alaikäisen huoltajan suostumus)
- MHEKO 5.0-version kaikkien ympäristöjen (IT, QA, PRD) asennukset ja datamigraatiot.
- Turvaväyläpalveluiden muutokset
- MHEKO 5.0 -version IT-testaus
- QA-ympäristön datasotkenta
- MHEKO 5.0-version hyväksymistestaus
- PRD-ympäristön datamigraatio ennen tuotantokäytön aloittamista
- Integraatiotestaus DVV:n kanssa ennen tuotannon käynnistämistä
- MPOKE-toteutuksen testaaminen (yhdessä DVV:n kanssa)
- Dokumentaation päivitys
- Projektinhallinta

Keskustelussa lisättiin, että Digi- ja väestötietoviraston toimintasuunnitelman mukaisia tehtäviä seurataan joka toinen viikko järjestettävässä ohjelmakokouksessa.

Keskustelussa pidettiin hyvänä, että jatketaan selvityksiä muissa EU-hankkeissa ja jatkotoimenpiteitä edistetään virkatyönä.

Otettiin tiedoksi.

4. eIDAS-asetusvalmistelun tilannekatsaus ja rajat ylittävät lompakkopilotoinnit (liite 3)

Teemu Kääriäinen esittelijänä.

Taustalla on EU:n eIDAS-asetus ja ehdotus sen muuttamiseksi. Asetus koskee nyt ja jatkossa jäsenvaltioiden ilmoittamia sähköisiä tunnistusvälineitä sekä sähköisiä luottamuspalveluja. Ilmoitetulla tunnistusvälineellä voi tunnistautua toisen jäsenvaltion julkisen sektorin sähköisiin asiointipalveluihin. Luottamuspalveluiden käyttö edistää luottamusta sähköisiin asiakirjoihin ja sähköisiin prosesseihin.

eIDAS-asetukseen lisätään uusi elementti eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakkosovellus, joka mahdollistaa käyttäjälleen sähköisen tunnistautumisen (korkea taso), käyttäjää koskevien vahvistettujen tietojen osoittamisen (sähköiset attribuuttitodistukset), sähköisen allekirjoittamisen tai leimaamisen. Tavoitteena on luoda yhteiset lainsäädännölliset ja tekniset vaatimukset eurooppalaisille lompakkosovelluksille. Vaatimukset täyttävää lompakkosovellusta voisi käyttää laajasti yhteiskunnan eri palveluissa koko EU:ssa. Lisätietoja: <https://vm.fi/eurooppalainen-lompakkosovellus>

Asetus edellyttäisi, että jokaisessa jäsenvaltiossa tarjotaan vähintään yksi eurooppalainen lompakkosovellus. Lompakkosovellus voisi olla sekä julkisen että yksityisen sektorin tuottama ja sen tulisi todennäköisesti täyttää korkean varmuustason vaatimukset. Lompakkosovellukselle halutaan mahdollistaa laaja käytettävyys yhteiskunnan palveluissa niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla. Osittain asetus velvoittaisi asiointipalveluita mahdollistamaan sähköisen tunnistautumisen lompakkosovelluksella sen sähköisiin palveluihin. Käyttäjän näkökulmasta lompakkosovelluksen käyttö olisi kuitenkin vapaaehtoista.

Asetukseen ehdotetaan sääntelyä koskien sähköisiä attribuuttitodistuksia. Attribuutti kuvaisi luonnollisen henkilön, oikeushenkilön tai esineen ominaisuutta, laatua, oikeutta tai lupaa. Tavoitteena on, että käyttäjällä voisi olla mahdollisimman laajasti itseään koskevia tietoja lompakkosovelluksessa sähköisten attribuuttitodistusten muodossa.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin valmistelua tehdään samanaikaisesti usealla tasolla (lainsäädäntö, tekninen määrittely ja pilotointi). Asetusehdotus asettaa reunaehdot tekniselle määrittelylle. Asetus ja tekniset vaatimukset muodostavat lompakkosovelluksia koskevan lainsäädäntökokonaisuuden.

Asetuksen valmistelun tilannekuva

- EU:n televiestintäneuvosto hyväksyi neuvoston yleisnäkemyksen eIDAS-asetuksen muuttamisesta joulukuussa 2022: [Neuvoston tiedote](#)
- Euroopan parlamentti hyväksyi ITRE-komitean raportin ja etenemisen trilogeihin äänestyksessään maaliskuussa: [Parlamentin tiedote](#)
- Alkuperäisessä kunnianhimoisessa käsittelyaikataulussa ei pysytäkään ja asetus ei tule voimaan kesällä 2023. Vaikka aikataulusta viivästyään, niin käsittely jatkuu todennäköisesti aktiivisesti.

DEP-rahoitteiset eurooppalaisen lompakkosovelluksen LSP-pilotoinnit

- Komissio julkaisi [helmikuussa 2022 rahoitushaun](#) eurooppalaisten lompakkoratkaisujen rajat ylittävälle pilotoinnille (37M€).

- Suomi on mukana kolmessa konsortiossa: [POTENTIAL](#) (Traficom), [DC4EU](#) (OPH), [EWC](#) (Vero, PRH, Valtiokonttori). Valtiovarainministeriö ja Digi- ja väestötietovirasto ovat mukana kaikissa kolmessa konsortiossa.

Pilotoinnit ovat 50 % kansallisesti rahoitettavia. Valtiovarainministeriö rahoittaa Suomen osuuden digitaalisen henkilöllisyyden hankkeen määrärahoista.

10.2.2023 julkaistu Komission viitearkkitehtuuri (ARF-luonnos) määrittelee vaatimukset pilotoinnille. Komission tavoitteena on saada määritellyiksi tarvittavat askeleet, joilla voidaan siirtyä esituotannollisesta käytöstä tuotannolliseen käyttöön.

Käydyssä keskustelussa lisättiin, että EU-koordinaatioryhmän puitteissa olisi tarpeellista luoda yhteinen kanta lompakkosovellusten ympärillä tapahtuvaan ekosysteemiin. Tarkoituksenmukaisempaa olisi rakentaa ekosysteemiä, eikä yksittäisiä sovelluksia.

Keskustelussa kysyttiin aikataulusta soveltamisen kannalta ja linkityksestä SDG-asetukseen.

Keskustelussa vastattiin, että soveltamisasetukset annetaan puoli vuotta asetuksen voimaantulon jälkeen. Nykyisen näkemyksen mukaan soveltamisasetukset tulevat annettavaksi touko-kesäkuussa 2024. Pohjatyötä tehdään Toolbox- ja ARF- työssä. ARF asettaa puitteet lompakkoekosysteemissä ja toimii pohjana soveltamisasetuksessa. Rinnalla tehdään myös vaatimustenarvioinnin kriteeristöihin liittyvää valmistelutyötä. Soveltamisasetusten osalta tullaan viittaamaan uusiin kriteeristöihin, ne tulevat määrittelemään eri toimijoiden vaatimustenmukaisuutta. Toolbox/ARF -valmistelutasolla on hyvä keskusteluyhteys myös SDG -valmistelun suuntaan. Digi- ja väestötietovirasto koordinoi tilaisuuksia organisaatioiden suuntaan. Komissio on perustanut yhteistyöryhmän, jossa on viisi henkilöä SDG-asiantuntijoita ja viisi henkilöä lompakkoasiantuntijoita. KEHA-keskus edustaa Suomea SDG-asiantuntijoiden joukossa. Keskusteluyhteys on olemassa ja pidetään toisemme tietoisina valmistelun tilanteesta.

Otettiin tiedoksi.

5. Hankkeen loppuraportit (liitteet 4a-d)

Sari Liski esittelijänä.

Hankkeen keskeisin osittain toteutunut tuotos oli hallituksen esitys eduskunnalle. Hallituksen esityksessä ehdotettiin säädettäväksi laki Digi- ja väestötietoviraston

digitaalisen henkilöllisyyden palveluista sekä laki digitaalisesta henkilöllisyydestä. Lisäksi ehdotettiin muutettavaksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettua lakia, väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia, henkilökorttilakia, passilakia sekä hallinnon yhteisistä sähköisen asiainn tukipalveluista annettua lakia.

Hallituksen esitys 133/2022 annettiin eduskunnalle budjettilakina budjettikäsittelyn mukaisessa aikataulussa 15.9.2022. Hallituksen esitys digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi raukesi eduskunnassa 4.4.2023.

Valtiovarainministeriön, Digi- ja väestötietoviraston ja Poliisihallituksen opit ja palaute hankkeessa

- Haasteita työskentelylle aiheuttivat ydintiimin määräaikaiset työsuhteet ja ydintiimin ohella myös ohjausryhmän kokoonpanossa oli paljon vaihtuvuutta.
- Hanke olisi edellyttänyt, että sitä johtaa täysiaikainen hankepäällikkö. Hankepäällikön jaettu työkuorma osoittautui liian suureksi, aiheuttaen aikataulupaineita poliisin lupahallinnon muiden hankkeiden hallinnointiin. Toisaalta jaettu tehtävä mahdollisti sujuvan tiedonkulun ja yhteistyön VM:n hankkeen ja POHA:n hankkeen välillä. Asioita pystyttiin edistämään monella rintamalla samanaikaisesti.
- Koostedokumentti hankkeen menetelmistä ja sovitusta käytännöistä olisi ollut hyödyllinen.
- Roolitukset eivät olleet olleet ainakaan hankkeen alkuvaiheessa riittävän selkeitä. Keskinäinen yhteistyö sujui pääsääntöisesti hyvin, kun roolit oli saatu sovittua.
- Useita hallinnonaloja koskettavissa laajoissa hankkeissa tulisi entistä paremmin hankkeen esiselvitysvaiheessa varmistaa, että osallistuvat ministeriöt ovat johdon tasolla sitoutuneita ja pystyvät resursoimaan riittävästi hankkeeseen.
- Hankkeessa kesti kauan ennen kuin tavoitteet saatiin määritettyä. Toivottiin ennakoivampaa tavoitteiden määrittelyä.
- Hankkeen kokonaisuus oli sekä lainsäädännön, että teknisen toteutuksen osalta liian suuri eikä sitä ollut mahdollista enää myöhemmässä vaiheessa jakaa osiin johtuen eri osa-alueiden välisistä riippuvuuksista. Tämä vaikutti siihen, että hallituksen esityksen valmistelu viivästyi ja esityksestä oli vaikea saada selkeää kokonaiskuvaa valiokuntakäsittelyssä.
- Hankkeessa onnistuttiin tavoittamaan laajasti erilaisia sidosryhmiä sekä yksityiseltä, että julkiselta sektorilta. Asiakastyön läpinäkyvyyttä ja seurantaa tukemaan olisi tarvittu toimiva asiakkuudenhallinnan järjestelmä. Myös loppukäyttäjät ja erilaisia erityisryhmiä osallistettiin ratkaisun suunnitteluun palvelumuotoilun keinoin.

- Hankkeelle nimetty viestintäasiantuntija ja varahenkilö osoittautuivat toimivaksi ratkaisuksi. Vastaavasti hankkeelle nimetty juristi vastasi lainsäädäntöön ja myös sopimukseen liittyvistä osa-alueista koettiin toimivaksi ratkaisuksi.
- Hankkeella nimetty kiinnitetty arkkitehti nopeutti määrittelyiden valmistumista ja kehitystiimin työjonoon saatiin toteutettavia kokonaisuuksia tehokkaasti.
- Tietosuojakysymysten käsittely vaati suunniteltua enemmän aikaa, mikä jälkikäteen ajateltuna olisi ollut ennakoitavissa. Täysin uutta lainsäädäntöä rakennettiin samaan aikaan varsinaisten järjestelmätoteutusten kanssa.
- Yhteisten aikataulujen muodostaminen toteutushankkeista vastaavien toimijoiden kesken oli aluksi haastavaa, johtuen osittain hyvin erilaisista projektimenetelmistä, mutta työt saatiin kuitenkin etenemään suunnitellusti.
- HE-paketin aikataulun viivästyminen aiheutti poliisin lupahallinnon muille käynnissä olleille hankkeille aikatauluhaasteita. Henkilökortti- ja passijärjestelmän kokonaisuudistusta tehtiin samaan aikaan poliisin HEPULI-hankkeessa, jossa oli lisäksi käynnissä uusien passien ja henkilökorttien käyttöönottoprojekti.

Otettiin tiedoksi.

6. Muut asiat (Jarkko Levasma)

Muita asioita ei ollut.

7. Kokouksen päättäminen (Jarkko Levasma)

Kokous päättyi klo 13.10.

Liitteet

Liite 1 Pöytäkirja ohjausryhmän kokous 7.3.2023

Liite 2 Digitaalinen henkilöllisyys esitys ohry 11.5.2023

Liite 3 eIDAS-asetusvalmistelun tilannekatsaus ja rajat ylittävät lompakkopilotoinnit

Liitteet 4a-d Hankkeen loppuraportit 30.4.2023